

Ця нерівність розв'язується чисельно. В результаті її розв'язку знаходиться межі еластичності (за Ф. Котлером [2]), тобто той інтервал, в якому мають знаходитися маркетингові витрати підприємства за умови ефективного збуту продукції.

Виберемо область, де пряма знаходиться вище експоненціальної функції. Ця область і буде областю еластичності функції збуту (рис. 4).

Таким чином, по мірі того як фірма розробляє свій цільовий ринок, вона повинна прогнозувати короткостроковий і довгостроковий збут своєї продукції і послуг на цьому ринку.

Потенційний збут показує, який обсяг конкретного товару або послуги фірма збирається реалізувати певній групі споживачів протягом певного періоду часу при певній маркетинговій програмі. Етапи прогнозування збуту можуть бути такими:

1. Спочатку компанія мусить зробити прогноз по галузі, оскільки він безпосередньо впливає на реалізацію продукції.

2. Потім потенційний збут визначається для фірми за допомогою верхньої межі продажів, заснованої на можливостях в області виробництва і маркетингу.

3. Після цього в прогнозі збуту деталізується реальний рівень продажів. Прогноз ґрунтується на очікуваному стані зовнішнього середовища і функціонування фірми.

4. В очікуваному зовнішньому середовищі описуються демографічні фактори, економічні умови, стан конкуренції, збут в минулому році та інші зміни.

5. Після аналізу очікуваного функціонування фірми виконується безпосередньо прогноз продажів.

Висновки

Отже, представлена узагальнена модель реалізації маркетингової стратегії на молокопереробному підприємстві, що включає в собі побудову логістичної функції збуту за маркетинговими витратами та знаходження інтервалу еластичності цієї функції, що дає можливість дослідження маркетингових стратегій підприємства виробника. Проведення маркетингових стратегічних досліджень вимагає значних фінансових витрат, тому проблема їх раціоналізації для більшості виробників молочної продукції являється актуальною.

Список використаних джерел

1. Войчак А.В. Маркетинговий менеджмент: Підручник. – К.: КНЕУ. 1998. – 268 с.
2. Котлер Ф. Основы маркетинга: Пер.с англ. / Общ. ред. и вступ. ст. Е.М. Пеньковой. – М.: Прогресс, 1990. – 736 с.
3. Мак Дональд М. Стратегическое планирование маркетинга. – Питер, 2000. – 276 с.
4. Хруцкий Е.А. Экономико-математические методы в планировании материально-технического снабжения. – М.: Экономика, 1976. – 143 с.

І.М. РІЖОК,

аспірант кафедри менеджменту в будівництві, Київський національний університет будівництва і архітектури

Проблеми оцінки ймовірності банкрутства в контексті засад антикризового управління діяльністю будівельного підприємства

Стаття присвячена аналізу науково-теоретичних досліджень та розробці основних складових політики подолання системної кризи будівельними підприємствами України. Результати проведеного аналізу спираються на системний підхід, суть якого полягає в розгляді всіх явищ і процесів діяльності підприємств у системному зв'язку з урахуванням впливу окремих елементів на підприємство як системи в цілому.

Ключові слова: антикризове управління, будівельне підприємство, інвестиційна привабливість проектів.

Статья посвящена анализу научно-теоретических исследований и разработке основных составляющих политики преодоления системного кризиса строительными предприятиями Украины. Результаты проведенного анализа опираются на системный подход, суть которого заключается в рассмотрении всех явлений и процессов

деятельности предприятий в системной связи с учетом влияния отдельных элементов на предприятие как системы в целом.

Ключевые слова: антикризисное управление, строительное предприятие, инвестиционная привлекательность проектов.

The article analyzes the scientific and theoretical research and development of major components of the system to overcome the crisis construction companies in Ukraine. Results of the analysis based on a systematic approach, the essence of which is to consider all phenomena and processes of enterprises in the system of communication, taking into account the impact of individual elements of the enterprise as a whole system.

Keywords: crisis management, construction companies, investment attraction projects.

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Постановка проблеми. Складний процес становлення ринкової моделі господарювання України зумовлює необхідність побудови нового рівня ефективного функціонування вітчизняних будівельних підприємств. Виступаючи найважливішою складовою частиною суспільного виробництва, нині будівельний комплекс переживає кризу. Причиною останнього є як зовнішні, макроекономічні фактори, так і внутрішні причини. Непередбачуваний розвиток політичних та економічних подій у державі обумовлює актуальність пошуку будівельними підприємствами шляхів підвищення ефективності своєї діяльності та подальшого розвитку. В цьому сенсі заслуговує пильної уваги питання невідкладного вироблення антикризової стратегії розвитку, спрямованої на забезпечення глибоких якісних зрушень у системі фінансово-економічних відносин в даному секторі економіки.

Формування нових економічних відносин неможливе без активізації інвестиційних процесів і поліпшення якості управління інвестиційними проектами як на рівні підприємств, так і на регіональному рівні. Інвестиційна привабливість певних проектів з урахуванням політичних, соціально-економічних, екологічних факторів на сучасному етапі розвитку України є досить актуальною, особливо в умовах ліміту використання інвестиційних ресурсів. Підвищення дієвості та ефективності реалізації капіталовкладень потребує аналітичної оцінки ключових категорій методологічної бази. Традиційно сформовані та запозичені теорії оцінки інвестиційних проектів не зовсім відповідають реальним умовам учасників інвестиційного процесу. Саме тому методи економічного аналізу ефективності інвестиційних проектів вимагають сьогодні комплексного інноваційного підходу та врахування і попередження ступенів ризикованості.

Інвестиційний проект доцільно розуміти як спеціалізований комплекс організаційно-правових, фінансово-економічних, конструктивно-калькуляційних та техніко-технологічних засобів, який забезпечить оптимальний механізм

стратегічного розвитку суб'єкта інвестиційної діяльності з урахуванням часових та ресурсних обмежень.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. А.П. Дунка, щоб якнайповніше охопити багатофункціональність поняття «проект», визначає інвестиційний проект у двох аспектах: як документ (спеціально підготовлена документація, що містить максимально повне описання і обґрунтування усіх особливостей майбутнього інвестування), і як конкретні дії інвестора щодо реалізації своїх інвестиційних намірів (комплекс заходів, що здійснюються інвестором з метою реалізації свого плану нарощування капіталу, при цьому дії інвестора мають бути оптимальними для досягнення цілей за обмежених часових, фінансових та інших ресурсів) [1].

У своїх дослідженнях І. Усова та О. Гончаренко зазначають, що рівень результативності проекту в більшій мірі залежить від організації його практичної реалізації, яка має враховувати оптимізацію термінів проведення певних робіт відповідно до наявних фінансових ресурсів і умов їх ефективного використання. Автори розглядають методи оцінки ефективності інвестиційних проектів як інструменти, що забезпечують інвесторів, замовників та інших осіб інформацією, потрібною для прийняття управлінських рішень [3].

Виклад основного матеріалу. В напрямі дослідження загальних показників, що виступатимуть як критерії економічної ефективності інвестиційних проектів, можна виділити такі як: абсолютні, відносні, статичні, динамічні та часові (див. рис.).

І. Біяньська розглядає методи оцінки ефективності інвестиційних проектів за багатьма критеріями, серед яких варто виділити детерміновані моделі, імовірнісні моделі, статичні моделі, динамічні моделі за фактором часу, за параметрами результату (відсотки, грошові одиниці, безрозмірні параметри, період часу, параметри ризику) [3].

Таким чином, в основі оцінки ефективності інвестиційних проектів лежить система показників, які порівнюють отриманий ефект від реалізації проекту з його інвестиційними

Основні показники оцінки ефективності інвестицій

Основні показники оцінки ефективності інвестиційних проектів

Формула	Показники
$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{P_n}{(1+r)^n} - IC$	P_n – прогнозування доходів за роками; r – дисконтна ставка; t – час приведення; n – загальна кількість періодів; IC – величина вихідних інвестицій. I_t – сума інвестицій (витрати) в певному періоді; RN – середньорічний прибуток; RY – залишкова чи ліквідаційна вартість
$PI = \sum \frac{P_n}{(1+r)^n} \div IC$	
$NPV_{IRR} \sum_{t=0}^n \frac{P_n}{(1+IRR)^t} - \sum_{t=0}^n \frac{I_t}{(1+IRR)^t} = 0$	
$PP = \sum_{t=1}^n P^t > IC$	
$ARR = \frac{RN}{1/2 (IC - RY)}$	

витратами. Тому виникає необхідність розгляду основних показників системи оцінювання інвестицій (див. табл.).

Метод розрахунку чистої теперішньої вартості (NPV) ґрунтується на порівнянні величин вихідних інвестицій із загальною сумою дисконтованих грошових надходжень, які генеруються величиною вихідних інвестицій протягом прогнозованого терміну. Якщо отриманий результат матиме вигляд $NPV > 0$, то проект варто прийняти. Якщо $NPV < 0$, то варто відхилити і коли $NPV = 0$, то проект не прибутковий і не збитковий. Метод обчислення індексу рентабельності (PI) зручний при виборі одного проекту з кількох альтернативних. У випадку $PI > 1$ проект слід прийняти, якщо $PI < 1$ – відхилити і якщо $PI = 1$, то проект не прибутковий і не збитковий. Внутрішня норма дохідності (IRR) визначає максимально допустиму ставку дисконтування, при якій можна реалізувати інвестиційний проект ($IRR = r$ якщо $NPV = f(r) = 0$). Внутрішня норма дохідності прирівнюється до середньозваженої вартості капіталу (WACC), якщо $IRR > WACC$ – проект варто прийняти, якщо $IRR < WACC$ – варто відхилити, а коли $IRR = WACC$ – проект не прибутковий і не збитковий. Метод визначення строку окупності інвестицій (PP) визначає кількість базових періодів, за які вихідні інвестиції будуть повністю поверненні за рахунок генеруючи проектом припливів коштів. Досить простим є алгоритм розрахунку коефіцієнта ефективності інвестицій (ARR), що визначає поширення та застосування цього показника на практиці [4].

Отже, існує багато методів, критеріїв, показників та підходів до оцінки інвестиційних планів та задумів, проте їх застосування пов'язане з індивідуальними особливостями і специфікою реалізації окремого інвестиційного проекту. Визначити універсальну методику обчислення економічної ефективності інвестиційних проектів практично не можливо. Тому пропонуємо використовувати загальний підхід до ранжування інвестиційних проектів за пріоритетністю (RIPP) з

урахуванням таких комплексних показників, як термін окупності інвестиційного проекту (PP), спеціалізована модель чистої теперішньої вартості (M_{NPVx}), спеціалізована модель індексу дохідності (M_{PIx}), спеціалізована модель внутрішньої ставки дохідності (M_{IRRx}), а також значущі коефіцієнти, які визначаються на основі експертних досліджень (k_0, k_1, k_2). Запропонована формула матиме такий вигляд:

$$RIPP = \sum_{t=1}^{PP} (k_0 M_{NPVx} + k_1 M_{PIx} + k_2 M_{IRRx})$$

Хронологію розвитку кризи в діяльності підприємства можна коротко охарактеризувати наступним чином: первинний (зовнішній) прояв кризи – зростаюча тенденція збільшення поточних витрат та зменшення розміру прибутку; далі – істотне погіршення всіх техніко-економічних показників діяльності; про подальше поглиблення кризи свідчить втрата власного капіталу; і, як наслідок, – стан повної неплатоспроможності, що несе в собі загрозу припинення діяльності підприємства, та його банкрутства.

Кризовий стан переважної кількості будівельних підприємств України обумовлює актуальність розробки напрямів політики подолання кризових явищ. Загалом, численні дослідження в галузі антикризового менеджменту оперують такими поняттями:

- антикризове управління представляє собою частину загальної фінансової стратегії підприємства, що полягає в розробці системи засобів попереджувальної діагностики погрози банкрутства й залучення механізмів фінансового оздоровлення підприємства, які забезпечують його вихід із кризового положення;

- антикризове управління – це складова частина, прийоми, методи й інструменти загального менеджменту на підприємстві, орієнтовані на забезпечення його стабільного успішного господарювання, запобігання можливих ускладнень його діяльності;

– антикризове управління – це система управлінських заходів і рішень із діагностики, попередження, нейтралізації й подолання кризових явищ та їх причин на всіх рівнях економіки.

Важливо не ототожнювати антикризове управління підприємством та поточне (звичайне) управління ним. Різниця між ними полягає в тому, що поточне управління сконцентроване на управлінні розвитком та застосуванні механізмів недопущення кризи, а от того, що методи антикризового управління фокусують весь спектр зусиль безпосередньо на виживанні в короткостроковій перспективі, пошуку шляхів виходу з кризової ситуації.

Заслуговує на увагу точка зору про доцільність проведення антикризового управління, що пропонується фахівцями з менеджменту з Великої Британії: «...Антикризове управління повинне бути диференційованим, тобто не варто витрачати кошти на порятунок від краху неефективно функціонуючих компаній... Дане управління доцільне тільки на підприємствах, банкрутство яких має негативні суспільні наслідки. На інших підприємствах антикризове управління лише обтяжить їх власників додатковими витратами, продовжить неефективне використання ресурсів, що призведе до агонії підприємства» [2].

Найбільш точно визначення досліджуваного економічного явища можна сформулювати наступним чином: антикризове управління представляє собою спеціальне, постійно організоване управління, націлене на найбільш оперативне виявлення ознак кризи й створення відповідних умов для її своєчасного подолання з метою поновлення життєздатності окремого підприємства, недопущення його банкрутства.

Для вітчизняних підприємств будівельного комплексу життєво необхідно проведення об'єктивно необхідних заходів антикризової політики, і такими можуть виступати:

- по-перше, проведення діагностики кризових явищ і визначення ступеню загрози банкрутства конкретного будівельного підприємства;
- по-друге, формулювання головної мети й переліку завдань антикризового управління;
- по-третє, визначення суб'єкта антикризової діяльності;
- по-четверте, оцінка всіх існуючих тимчасових обмежень процесу антикризового управління;

– по-п'яте, визначення можливостей та оцінка ресурсного потенціалу антикризового управління;

– по-шосте, розробка і реалізація антикризової програми на кожному підприємстві;

– по-сьоме, здійснення організаційних заходів з контролю за реалізацією заходів антикризової програми.

Реалізація перелічених заходів антикризового управління підприємствами будівельного комплексу України, чітка та спрямована політика подолання ними кризових явищ забезпечить стабільне економічне зростання даного важливого сектору економіки держави. Особливо важливим є те, що всі запропоновані заходи, у тому числі і реалізація антикризової стратегії, обов'язково мають ґрунтуватися на базі глибокого, зваженого наукового аналізу.

Висновки

Подолання кризових явищ в діяльності підприємств будівельного комплексу України зумовить збільшення обсягів будівельної продукції а, отже, буде сприяти зростанню якості й конкурентоспроможності будівельної продукції, збільшенню кількості робочих місць, поліпшенню умов праці персоналу. Отриманий у такий спосіб економічний, соціальний ефект приведе до інтенсифікації фінансово-економічної діяльності як на підприємствах будівельного комплексу України, так і в інших секторах економіки нашої держави.

Список використаної літератури

1. Дука А.П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування [навч. посібник] / А.П. Дука. – К.: Каравела, 2007. – 424 с.
2. Усова І.А., Гончаренко Е.Н. Оценка эффективности инвестиционных проектов, реализуемых на предприятии / И.А. Усова, Е.Н. Гончаренко // Труды Одесского политехнического университета. – 2008. – Вып. 2(30). – С. 256–261.
3. Біяньська І. Оцінювання економічної ефективності інвестиційних проектів / І. Біяньська // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2010. – №683. – С. 149–154.
4. Інвестування [підручник] / В.М. Гриньова, В.О. Коюда, Т.І. Лепейко, О.П. Коюда. – К.: Знання, 2008. – 452 с.
5. Гумба Х.М. Антикризисное управление строительной организации // Экономика строительства. – 2011. – №7. – С. 45–47.

Н.В. СТОРОЖУК,

аспірант кафедри менеджменту в будівництві, Київський національний університет будівництва і архітектури

Інвестиційний контролінг як засіб діагностики стану економічної безпеки будівельного підприємства

У статті розглянуто особливості контролінгу інвестиційного проекту на підприємстві як одного з сучасних на-

прямів управління діяльністю підприємства, що координує та інтегрує процеси планування, регулювання і кон-